

עין משפט
גרי מצוה

סז:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

מסורת הש"ס

ע א מיי פיו מל' מלה
סל ו ימי הל' א סמ
לאין קב טושי' יד סמ
קב טי' א סמיה:
ע א ב מיי שס פיו ה'
ח טמ שס טושי'
ס טי' א:
עב ג ד מיי פיו ס' ה'
ד טמ שס טור יד
מ' קב טושי' ימי ס'
ס טי' ד ו' יד טמ ס'
ז:
עב ה ו מיי שס טמ שס
ט טי' א:
עד ז ח מיי שס הל' ג
טמ שס טור יד
ס:
עב ט י טור יד ס:
ז:

במישלם שניא איין תיפוק ארעא דא בלא כסף. תימה מה
בין זה לנכית' דע"כ יכול לסלקו דאס לא היה יכול
לסלקו אס כן בלא נכית' נמי שרי כמשמע לעיל דקאמר באתרא
דמסלקי לא יוכל אלא נכית' משמע אכל באתרא דלא מסלקי
אכלי אפילו בלא נכית' וזה דוחק
לומר דנכית' אין דרך לנכות אלא
דבר מועט אכל כמשמעות דסורא
רגלים לוי לשם כדי שזוי דמשמע
דמשום דתכני הכי שרי וי"ל דמאחר
שמפרש כן לא מיתחי כהלאה אלא
כלוקח ממנו פירות של השנים הללו
בזמן דמים אכל בשמיט' כותב לו
כן אלא מנכה כל שנה ושנה כפי
עלמה נראה כאלו מוזיל גביה פירות
אותה שנה כשכר מותר המלוה דמתן
(לעיל ד' סד): לא יסכו הימנו כפחות
ואפילו לא נאמר שלא יוכל לייקר לו
פירות של שנה אחרת דמסתמא אין
בזמן לעשות תנאי חדש בכל שנה מ"מ
הואיל ולא קבצו כסוס כל השנים
לפרש כשטר בנימשל שניא אילין
מיפוק מיחוי כהלאה:

האי משכנתא באתרא דמסלקי אין
ב"ח גובה הימנה. דהוי
כמטלטלי דיתמי דלא משמעדי לבעל
חוב ולא דמי ליחומים שגבו קרקע
בזכות אביהן דג"ח חזר וגובה אותה
מהן אלא ע"כ דשומא דהרא לעולם דלא
דירא אלא משום ודעת הישר והטוב
ומירא הוא דקא ויזין לה כדאמרין
בפ"ק (לעיל ד' טו): ולהכי נמי אולתין
הפירות בלא נכית':
ושביעית משמטתה. לא דמי
למלוה על המשכון
דאינה משמטתה דאני מטלטלין
דמפיק להו וקנה להו שלא בשעת
הלוואה כר' יצחק (לקמן ד' פג). ולהכי
גם בשעת הלוואה חשוב של אחיך
בדך אכל קרקע לא:

והלכתא צריך למקנא מיניה.
אין לפרש משום
דמלוה קאמר מסתלקנה והוי פטומי
מילי דלוה איבעי לאתמי דא"כ אחאי
צריך למיקנא לימא דלוה יתנה [א] ונראה
דאחיך לאחר שלוח הימנו סתם דאפי'
אס יתנה הלוה צריך קנין שלא יחזור
בו דאי בתחילת הלוואה א"ע"כ דהוי
אתרא דלא מסלקי כיון שזה עמד
וזווח לא יכול לקנות אלא מה שהוא
מקנה לו: **רבינא** אבא בנכית'א.
תימה דלעיל אמרין דלורנא מרבנן
אפילו נכית'א לא יוכל ועוד דלעיל
אפילו נכית'א רב אחא ורבינא
ואפי' מאן דשרי מודה נכית'א
דאסור לכל הפחות לורנא מרבנן

* ואומר ר"ת דרבינא לא היה רוצה ליעול השם ולעשות עלמנו לורנא
מרבנן ועוד נמצא מונה בספרו של רבינו תם רפרס במקום רבינא
כפולוגא דקצות'א וי"מ דהך נכית'א דרבינא היינו קצות'א דאיכא
דאמרי לעיל חמש שנים אכליה נכית'א מאן ואילך שיימין לכולהו
פירות דאס פליגי רב אחא ורבינא וקיימא לן דרבינא קלולא
ונראה שגם ר"ת סובר כן שפסק דקיי"ל כרבי אשי דלא אכיל
נכית'א ולא שרי לורנא מרבנן אלא כמשמעות דסורא אס כן ר"ל
דנכית'א דהכא הוי קצות'א מדלא שרי אלא כמשמעות דסורא:
ונתן
ואפי' הוא ברשות של מוכר: אע"כ דלא אנכניהו. לפי שקנינו
על מנת שלא חוכל לסלקי עד כך וכך שנים כו' ועל מנת כן נתן
ככל הדרכים כפי התנאי: לריך למיקנא מיניה. דאי לא קני מיניה
דיוצא בעלמא הוא יוכל לומר לא אשנה מן המנכה: א"ל איזיל
ואייסי וזוי. ואשלם לך ומעתה אל תאכל פירות עוד: לא אכיל.
הואיל והמעות מוכנים לו ולא נתנו לו רשות להיות שומא ואוכל.
ובאתרא דמסלקי קאי: שדה אחוזה. שאמרה מודה (ויקרא טו)
חמשים שקל לבית זרע חומר שעורים לארבעים וחמש שנות היובל:
ואע"כ דאכיל פירי. הקדש טובא שזין פירות של כל השנה הרבה:
פריק

כנדולים. ואע"כ דלכל שיעור זוי לא מסלקין ליה דקסבר ממחילת
אילתן אכר רביה הוא ואין כח דניינין להויאלו: **באתרא דמסלקי**
לא יוכל פירא אלא נכית'א. שינכה לו מן החוב דבר קצוב
לשנה דנראה כמוכרו לו ויורד נספק דאפילו תלקה ולא יהו בה
פירות ינכה לו אותה קצבה הלך
כי שקיל מיניה טפי לאו רביה הוא.
דיוקא באתרא דמסלקי אכל באתרא
דלא מסלקי כל ימי הזמן הוי כמכירה
אלאו ובלא נכית'א נמי אכיל: **ולורנא**
מרבנן. שצריך לישר דרכיו ולהתקדש
אף כמותר לו פן ילמדו ממנו לזולל
באיסורין אפילו נכית'א נמי לא
יכול: **קטופא**. לקמן מפרש: **מאן**
דאמר נכית'א. לישנא קמח דאמר
באוכל בלא נכית'א פליגי סבר
בנכית'א כולי עלמא שרי: **למאן**
דאמר נכית'א. לישנא בתרא
דאמרין אפילו כי אכל חמש שנים
קמחי נכית'א פליגי דמד מינייהו
לך (ה) היכא שרי: **במשלם שניא כו'**.
אמר מיהו כהלאה אלא כלוקח
הימנו פירות השנים האלו במעות
הללו: **אין בעל חוב גובה סימס**.
אס מת המלוה ונפלה לפני בניו אין
בעל חוב של כתיבה גובה כלוקח
דאין להס לנכיהם בגופה של קרקע
כלום ומטלטלי בעלמא יניהו ומטלטלי
דיתמי לא משמעדי לבעל חוב.
דבשלמא צעודי קיים גבי אפילו
מגלימא דעל כתפיה שרי לו הלוה
מעמיו ומשמעדי והמורה אמרה
יצא שליח ב"ד ויכנס לביתו ויעול
משכנו דכתיב (דברים מד) והאיש
אשר אתה נושא בו וגו' ואמרין
לקמן (דף קיג). זה שליח ב"ד אכל
היכא דמית כבדי יתמי מאי עבידיה
דבעי הרי לא לוו ממנו. ואי ירמי
קרקעו משמעדי נכיהו מחיים
ומיחייבי מדין ערב דנכסיהו דבר
איניש אינון ערבין ציה די ארפיה
עלייהו סמן אכל מטלטלי אפילו דין
ערב ינכה דלאו עלייהו סמן מלוה
הואיל ובידו להצניע ולאבדן: **אין**
הכבוד נוטל פי שנים. למאן דאמר
בבבא בתרא (דף קכד): דאין הכבוד
נוטל פי שנים במלוה הא נמי הואיל
ואתרא דמסלקין מלוה בעלמא הוא
דאין השדה לפניו אלא לשעבוד
פירות והוה ליה דאין ואין הכבוד נוטל
בראוי לנא לפניהם לאחר מיתה
לחלוך כנמוחק צד אביו דכתיב
(דברים כג) בכל אשר נמצא לו:
ושביעית משמטתה. כשאר מלוה בשטר
שנכסי ליה משעבדין להן ושביעית
משמטתן דאין זה מלוה על המשכון

אין שביעית משמטתו דהסם
משום דבעל חוב קונה משכון שצדו
דילפינן (לקמן דף פג). דמכר
הוא אללו והיינו טעמא דלוהו: **אפי'**
תמריס דאכודיא. כשגודרין
תמריס שטומין מחללות תחת
הדקלין וטופלין התמריס עליהם
ואס בא וישלם לו מעמיו מסלקו
אף מן התמריס התלושין שעל
המחללות: ואי אנכניהו **כבר**
בסימני. שנתן בתוך סלים כשטלן
מן המחללות: קנה. אותם בהגבהה
קודם שקיבל מעמיו והרי הן
שלו: **ולמ"ד**. בבבא בתרא (ד' פה):
כלו של לוקח קונס לו.
אמר לא מסתלקא. [א] בשעת מתן
מעמא תיבין דאין דרך שפירות
בין דרך מקח בין דרך שפירות
בין דרך שפירות כפי התנאי:
לריך למיקנא מיניה. דאי לא קני
מיניה דיוצא בעלמא הוא יוכל לומר
לא אשנה מן המנכה: א"ל איזיל
ואייסי וזוי. ואשלם לך ומעתה
אל תאכל פירות עוד: לא אכיל.
הואיל והמעות מוכנים לו ולא נתנו
לו רשות להיות שומא ואוכל.
ובאתרא דמסלקי קאי: שדה אחוזה.
שאמרה מודה (ויקרא טו) חמשים
שקל לבית זרע חומר שעורים
לארבעים וחמש שנות היובל:
ואע"כ דאכיל פירי. הקדש טובא
שזין פירות של כל השנה הרבה:
פריק

(א) לקמן דף קכד. (ב) [א].
(ג) וקדושין סו' כ"ב פ"ב.
(ד) ע"פ [א]. (ה) ודברים מד.
הגהות הב"ח
(ה) ו"ל ד"ה למאן דאמר
ו"ל ד"ה רביה שרי:
גליון הש"ס
ג"כ כי משכנתא דסורא.
שזין פסחים דף ק"ב ע"כ
מלוה וז"ל גדול: תר"ם
ד"ה רבינא וכו' ואור"ח
דריב"א לא היה רוצה.
עין גליון רכ"ה א"ה פ"ס
תקנ:

הגהות הנר"א
(א) ג"כ אמר אילן סו'.
ג"כ התמריס השמיטין וכן
הרי"ף: [ב] ו"ל ד"ה
ואמר לא מסתלקא בשעת
סו'. ג"כ ויתרין ושב"א
תמריס אפילו אחר מתן
משכנו. ג"כ ומ"מ וסב"ו
תמריס מפרש כפירש"י:
[ג] תר"ם ד"ה הלכתא.
וניחא סו'. ג"כ ונשעת
מתן מעמא מייש כ"ש.
ר"ל"ש ועוד אכל התמריס
אחי מתוך כולו זה ומשמע
דאפי' בשעת הלוואה וכו'
ג"כ [ה].